

Blekinge Tekniska Högskola
Sektionen för management

Sociologi 41-60 poäng

En gång kriminell, alltid kriminell?

-En studie om kriminellas hinder och möjligheter
att återintegreras i samhället

Arnar Arnason
Rebecka Tholén

Handledare
Kerstin Arnesson

Maj 2005

*En klocka slår åtta, en port går upp
Några tveksamma män stiger ut
Och kisar mot himlen och kyrktornets tupp
Deras tid därinne är slut...*

*Men människorna skrävar: - Det är ju blott
Några frigivna fångar, än sen,
Som kommer ut efter avtjänat brott
För att börja stjäla igen.
Javisst har de stulit en del i sitt liv
Och kanske levat som svin
Och nog har de slagits och dragit kniv
Galna av brännevin.
Men ni som mäter med domedagsmått
Världens rättfärdighet
De har dock sonat de brott de begått*

Ur diktsamlingen "Genom ett galler"

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats är att belysa vilka hinder och möjligheter de före detta kriminella möter när de ska återintegreras i samhället. Vi vill dessutom fördjupa förståelsen för varför de väljer att avbryta sin brottskarriär.

För att bygga upp en förståelse för problemområdet har vi använt oss av fyra rapporter varav tre är publikationer från Brottsförebyggande Rådet och en från Equal-projektet *Bättre frigivning*. Vi har utöver dem använt statistik från kriminalvården för att belysa områdets omfattning. Rapporterna beskriver de problem interner möter vid frigivning, såsom bostad och sysselsättning. De behandlar även vilka utslussningsmetoder som finns och i hur stor utsträckning de används. Rapporterna belyser dessutom hur de före detta internerna har uppfattat sin egen frigivningssituation.

De teorier vi har valt att använda i vår uppsats är tagna från *Stigma* och *Jaget och maskerna* av Erving Goffman och *Etablerade och outsiders* av Norbert Elias och John L. Scotson. *Stigma* behandlar hur olika människor stigmatiseras utifrån vissa kriterier, såsom kriminalitet. Vi använder detta teoretiska ramverk för att beskriva problemet före detta kriminella har med att accepteras för vilka de är utan att behöva dölja det stigma som kriminalitet ändå utgör. *Jaget och maskerna* handlar om hur människor framställer sig själva och de konsekvenser detta medför. I vår studie används denna bok för att belysa problemen en före detta kriminell har med att presentera sig själv för sin omgivning utan att behöva bli värderade på grund av sin bakgrund. *Etablerade och outsiders* behandlar olika gruppers maktutövanden över andra påstådda lägre grupper. Den använder vi för att förklara med vilka metoder de kriminella och de före detta kriminella hålls utanför samhället och nedvärderas.

För att uppnå vårt syfte har vi valt att använda oss av ett kvalitativt tillvägagångssätt med intervjuer som undersökningsmetod. Till valet av intervjupersoner föll medlemmar av föreningen Kriminellas Revansch I Samhället, eller KRIS. Vi genomförde fyra intervjuer varav en var gruppintervju med två respondenter.

Genom analys av resultatet identifierade vi fyra hörnstenar som är av särskilt stor vikt vid återintegration i samhället; motivation, sysselsättning, umgängeskrets samt bostad. Dessa fyra aspekter i kombination nämns av alla de intervjuade och även den tidigare forskningen behandlar dessa på mer eller mindre ingående sätt. Motivationen är väsentlig för individens möjlighet att ta sig bort från den brottsliga banan och för att ta till sig den hjälp som erbjuds. Med umgängeskrets menas vikten av att bryta med den gamla umgängeskretsen och lära känna nya icke kriminella vänner. Sysselsättning inbegriper både arbete och fritidsaktiviteter, då detta är en nödvändighet för att undvika upptagande av kontakt med gamla vänner. Det har visat sig både genom tidigare forskning och belysts i våra intervjuer att möjligheterna att på egen hand få bostad är nästintill obefintlig.

I slutdiskussionen resonerar vi om de fyra hörnstenar vi identifierat och hur de både kan utgöra hinder och möjligheter beroende på den före detta kriminelles egen inställning och situation. Vi diskuterar även vår egen insats och vad som kunde ha genomförts annorlunda. Framförallt funderar vi över hur intervjusituationen hade kunnat utföras på ett bättre sätt.